

ТЕМЕШВАРСКИ ВЕСНИК

Прегплата за Румунију:

1/4 годишње 60 леја,
1/2 године 120 леја,
за целу годину 240 леја.

Уредништво администрације

ТІМІШОАРА II.

Strada Samuil Micu No. 3.

Година II, број 11.

Главни и одговорни уредник:
МИЛУТИН МАНОЈЛОВИЋ

21. јануара, 1934. год.

Рад у народу

У једном од прошлих бројева „Темешварског Весника“ указали смо на потребу да морамо поучити народ да безусловно настоји и да све употреби, у национално просветном интересу, да се одрже досадашње српске вероисповедне основне школе и да се на основу конвенције такве школе оснују и тамо где их до сада нисмо имали.

Данас указујемо на две важне чињенице без којих не можемо ни замислити да се вероисповедна школа одржи и развије — *на рад у народу у сивари издржавања школа и мировине наших српских вероисповедних учитеља.*

До светског рата у бившој Угарској наш народ је сам из својих средстава издржавао своје српске вероисповедне основне школе. Сироте црквене општине су за лакше издржавања својих школа добијале припомоћ из црквених извора.

У Краљевини Румунији после светског рата од 1918 године до данас, српски народ је сам из својих средстава издржавао своје српске вероисповедне школе. Сироте црквене општине су добијале из црквених извора припомоћ за лакше издржавања.

Мора се признати, као што је већ наглашено у прошлом чланку, да је дивна и силна била национална свест наших Срба из Румуније — који су у току од 1918—1933 године све жртвовали и од себе дали, да се вероисповедна школа одржи.

Данас, када смо после друге борбе и још дужег чекања дошли до *узаконења* српске вероисповедне основне школе, појављује се мишљење, да је издржавање вероисповедних српских школа на терет народа и да би друга врста школа била олакшица народу.

Ко овако говори, ко овако мисли, незна шта говори и шта мисли, односно говори без обзира на стварне чињенице. Ко о овоме питању

овако говори незна рачунати. Питање је чисто рачунско и треба само да рачуна.

Издржавање школа састоји се из плате учитеља и покривања потреба школских око одржања зграда, учила и др.

Ко је до сада плаћао наше учитеље? — Ми сами, непосредним разрезом школског приреза на чланове црквене општине. Прирез је чињен на основу потреба поједине школе. Прирез је примала и изладала школска благајна црквене општине.

Ко је до сада плаћао државне учитеље — и ко би плаћао да се школе подржаве? — од нас би се порез убио и плаћао Дакле — плаћали би и *опет ми сами* само у порези. Држава резереује државну порезу на нама и из исте плаћа учитеље из државне благајне.

Пре би се могло тврдити да ми у нашој школи резереујемо колико нама треба а тако и издајемо а држава резереује колико држави треба а тако и издаје.

Поставља нам се питање где се уредније плаћа учитељ и дали се уредно исплаћује плата учитељима српских школа? И на ово питање одговоримо. У већини места наши учитељи уредно примају своју плату у готовом, не у *бонусима* а ако има заостака, ти заостаци су тренутни и настају у већини случајева не због несести народа премаважности српске школе, него због пролазне неуредности неких црквених управних органа који из личних да не кажемо кортежних разлога да би се на власти одржали, не настојавају на убирању школског приреза или сами отежавају разрезивање убирања приреза допним поднапањем на одобрење прорачуна школских.

Ко је до сада водио бригу око зграда наших школа, око набавке учила, огрева и др. потреба школских? Во-

дили смо бригу ми сами. Према прорачунима школским, уз надзор виших наших власти; народ је констатовао потребе, народ их набављао, народ употребио у оној мери у којој је на основу одлука виших црквених власти био уверен да треба.

Код друге врсте школа, друш набавља, друш троши према своме уверењу. Из искуства знамо да друш свагда више троши, него што троши онај кога се ствар тиче. И када је то тако, свагда је боље да ми сами на себе и своје потребе трошимо него друш, пошто само тако боље и дозвољније пролазимо. За наше школе ми знамо потребе ми трошимо, код других школа на наш рачун друш троше.

На основу свега, не узимајући у обзир национални интерес, греше они који мисле да је материјално јефтинија друга а не вероисповедна школа. Ко стварно гледа ствари, види да је и материјално јефтинија српска вероисповедна основна школа, јер *издржавање школа* (зграда, огрев, учила и т. д.) и вероисповедне и друге врсте школа ми смо смо с тим разликом ишло код вероисповедне школе ми одређујемо пошребу школе и наше власиш пошребу школе одобравају, док код друге врсте школа друш пошребу одређују и одобравају.

Учитељску плату код вероисповедне школе ми директно резереујемо и исплаћујемо, док се код друге врсте школе од нас у облику пореза узима учитељска плаћа а *шако* и исплаћује.

Наша је дужност да у овом прелазном и одлучном времену поучимо народ,

да је поред осталих важних разлога за нас и материјално најповољнија само српска вероисповедна школа,

да га упутимо да се не да заварати разним лепим речима и обецањима да га друга врста школа неће теретити

Беле недеље

у

„Whitehouse“

ТЕМИШВАР

пружају ванредну прилику

за набавку спрема за не-

весте, беза и сви-

лених штофова

материјално колико га терети вероисповедна,

да га посаветујемо: да буде свестан да у интересу свога национално-верског опстанка мора ићи стопана својих дедова и отаца,

да буде на чисто да је материјални положај наших старих бој исти као и данас те да и ми данас морамо, — нарочито када нам школска Конвенција досадашње издавања на школе олакшава признањем у нашу корист познатих четрнаест процената — дати одређену легу само за српску вероисповедну основну школу јер је у њој спас и наш и наших пошмака овде у Румунији.

О мировини српских вероисповедних учитеља говоримо у наредном чланку.

Слободан Костић

Сивални савеш Мал ан-ианше заседаће 20. 21. и 22. јануара у Загребу

После сређивања прилика код нас и уласка г. Тигулеску у владу г. Татареска, министри иностраних дела Мале антанте сагласили су се да прво заседање Сталног савета у овој години, заказано за 8. одрже 20, 21 и 22 јануара у Загребу.

Садашњи председник Сталног савета, г. Бенел, путовао је за Женеву, где учествује као преставник Мале антанте на седници Савета Друштва народа, која је почела у понедељак.

Огледало света на Далеком Истоку

У једном од предходних бројева описали смо озбиљну политичку ситуацију на далеком истоку. Данас је већ јасно, да не пре или после доби до крајњег обрачуна између Русије и Јапана из политичког разлога. Јапан је у минулом веку дакле једва пре 50 година само на својим острвима био насељен, а данас — за релативно кратко време у историји и развиту једног народа — држи окупирану велику део на континенту Далеког истока. У том пролима Јапана јесте у првом реду заинтересована Русија, јер не само што је на тај начин губила најважније позиције са привредног гледишта на истоку своје непријатељне државе, већ и зато, што Русија и Сибир губе излаз на тихом океану. Данас је већ јасно, да је позоришта светских догађаја са Атланског пренесена на Тихи Океан. Ту

ће се одиграти велика светска претстава у којој ће несумњиво у првом реду заинтересована Русија, Јапан и Америка главне улоге играти. Јапан као неспремна и неорганизована веће доби до одлучне речи, а Британска имаће из чисто претвјених разлога као светска сила мању улогу.

Ситуација на далеком истоку постаје све јаснија када је познато, да је Русија $\frac{1}{2}$ своје војне снаге концентрисала на источним границама Сибира. Разумљиво је да ни Јапан не седи скрштених руку, тај вредни, плодни и истрајни народ исто чини огромне припреме, јер му је познато, да ће претстојећи сукоб за њега одлучан бити, и да ће се имати обрачуна са два моћна противника: са Русијом и Америком.

Састанак Савета Друштва народа

У понедељак 15. о. м. почело је 78 редовно заседање Савета Друштва народа, под председањем г. Бека, пољског министра спољних послова.

Од политичких питања, на дневном реду излазе се између осталог: болоничко-паризки спор; извесне неке жалбе по питању манџина; и питање настањивања Асирца у Ираку.

Савет Друштва народа имаће даље на овом заседању да расправља о постављењу новог председника и нових чланова управне комисије за Сарску област.

Што се Сарске области тиче, то ће Савет имати да се бави и припремама за плебисцит који је предвиђен одредбама Версајског уговора. Као, што је познато, према прописима уговора, становништво Сарске области треба у року од 15 година, рачунајући од 10. јануара 1920. године, коначно да одлучи о даљој

судбини Сарске области. Уговор предвиђа да ће гласање моћи да се врши било по срезовима било по општинама. Има да се гласа за једну од следеће три евентуалности:

а) даља оstanак Сарске области под прикметним покретом установљеним уговором о миру;

б) присаједињење Сарске области Француској, — или

в) присаједињење Немачкој.

На основу резултата плебисцита Савет Друштва народа имаће да одлучи о даљој судбини Сарске области, било као целине било за поједине делове те области.

Претпоставља се да ће непосредно по закључењу заседања Савета Друштва народа бити сазвано претседничко конференције за разоружање. Исто је тако вероватно да ће састанак општег одбора конференције бити одложен за месец фебруар.

КАПИТОЛ

од 18. јануара

Пут ка срећи

Музикална шала, у којој један великограшки човек налази срећу у једномесецу

У главним улогама:

дражеана бечлија

Лујза Улрих

и
Паул Хербиер
Хајнц Римау, Л. Штесл
фаворит филм

АПОЛО

од 19. јануара

Плен мужева

Јако интересантан филм из руског живота са:

Мрирам Хопкинсом и
Георге Бинкрофтом

Важне владине одлуке

Из владиних кругова састављен одбор за припрему новог закона конверзије дуплих неке оведење свој посао. Како се дозвољава остале досадашњи закон — за пензионере до 20 јуна — вероватно непромењен. Дужници са имовем преко 20 јуна биће упућени на слободно измињање.

Влада је одлучила, да све порезе смањи и да их донесе у склад са стварним приходима опорезовања.

Нов државни буџет биће већ састављен на основу смањених прихода.

Министар финансија посетио је Галац — који ради он заступа у парламенту — и ту је водио преговоре са представницима разних корпорација. Међу осталима примио је и новинаре и разложио им је да ће водити рачуна да се у Галац сазида модерно пристаниште.

Немачке бомбе су експлодирале при синајском атентату

У предмету синајског атентата и завере гвоздене гарде судити ће војни суд у Бучурешту. Сви акти и кривци налазе се већ код војног суда.

Интересатне су ствари „Диминаче“ према којима је истрага утаничила да су при синајском атентату употребљене бомбе немачког порекла. Истотак немачког порекла је оружје,

које је нађено код чланова гвоздене гарде у Каприлату. Централна гвоздена гарде организовала је комитетско одељење од 30 чланова, којег је вођа атентатор Николасе Константеску. При истрази нађени су и црну листу гвоздене гарде, на којој су назначена имена особа, које је редом требало убити.

— Где је? Ко је? Шта је? — разнаша света, гласа Јона и отрча, те окледе са зидом тамбура, а онај мирни грађанин, задржане, по беже и наже низ чаршију, онако убрале пешкиром око врата и још насапуњени.

— Или, иди, држи врата од редакције да не побегне, док ја не доведем панауре! — рекох ми истрчах напоље и почех да јурим онако гологлав и сав крвав, исечен од стаклади.

Кад сам се вратио са панаурима и са хиљаду децуреје и света, Јона је стајао на вратима редакције и подупр'о их леђима, а његов калфа, Стева Данин, узео широку даску, што се на њој месеи, па њом затворио разваљен прозор и подупр'о га чврсто леђима.

Панаури засталоше за један тренутак, као не би мало прибрли храбрости; затим се погледале зна чајно међу собом и најзад Вуча панаура, са расцепљаним бровицама, који се увек хаљно, да је био хајдук и да је ољачкао два државна делијанса, те ради тога живио

нарочито поштовање у грађанству, лиже своју голеу бату и викну значајно: „Пст!“, а затим командова.

— Пуштај!

Јона Боцарски скочи од врата и панаури, нуткујући се из учтивости, ко не први уни, уђоше покло унутра, а за њима нагнута су.

Политички противник седео је мирно за столом, а на столу је лежало онај злокобни револвер.

Трајало је врло дуго, док смо се објаснили. Ствар је међутим, била необично проста. Тај човек није био никакав политички противник, него трговачки агент, који је продавао револвере, па дошао к мени да их ољачи, и хтео да ме задржи, како ми се допаљало. Што сам ја погрешно разумео, грех ми на душу!

Како тако, али тек од тог доба ја никад више нисам употребљено латински: „Quisque suorum verbum“ и ољачао сам, у оштите, латински језик.

(Крај).

Сваки Србин нек сматра за моралну дужност, да претплати на једини српски лист

Темешварски Весник

Политички противник

Прича на живота једног паланачког уредника, од В. Ђушића (Наставак).

— Добар дан! — писнух ја, гутајући плувацку.

— Јесте ли ви уредник ових новина? — упита ме он, ама некако набојшито.

Мени се стегло грло, промукао, па, ово ја, само, што га изговорих, испале такм тако и нејасно, као да сам га изговорио кроз какву печницу од трске.

У исти мах опазих, како он извуче руку испод паза, где му се оно нагучило, и на мени поче свако прече меса да дрхће.

И — о, ужас! — извуче те, брате он суди — огроман револвер! — Ја испустих перо, што сам га држао у руци.

— Видите ли ви овај револвер? — одлучно запита он.

Ја, несрећно уредничко створење, хтедох нешто да му кажем, али ми у тај мах испале из горње вилице

један зуб, који се већ годину дана жуљао.

— Како вам се допаде овај револвер? — грмуу несрећник и при несе ми револвер до носа.

Ја дрекхух промуклим гласом, и каква се снага створи у мени тога тренутка, не знам, тек скочиш преко сандука, пробих прозор, несекох се сав о стакло, па гологлав, нагох низ улицу, шаћући, не знам ни сам зашто, сарпскако свога претпрошлог члана: „Стани, мало, од Добра Муја, и ми кова за трку имамо!“

У том онајном тренутку из спазних фирму свога комшије Јоце Боцарског и падне ми напамет његова сиротосна тамбура те банух у његов дуван, дерући се као преклањено јаре.

— Убјеђујте! — Политички противник! — Јао, куку и леле!

Јона Боцарски се трже, те посече бријачем једнога мирнога грађанина, кога је бријао и који се није мешао у политику, те ми је још и сад жао, што је тај човек страдао на пра бога.

„Морамо успоставити власт угледа и морала“

изјавио је председник владе г. Татареску на конференцији свих префекта

На јучерашњем збору префекта у Букурешту председавао и одржао је министарпредседник велики и значајан говор у присуству свих префекта из државе.

Морамо успоставити власт угледа и морала, — рекао је министарпредседник, те је затим на- значајно најважније послове за пре- фекте, и нагласио је, да уместо бирократије тражи дневно конкретно дело. Решењем великих државних и друштвених задаћа жели створити мир и задовољство.

Довршена је привредна конференција Мале антанте у Прагу

Јуче је довршена привредна кон- ференција Мале антанте. Издат је само кратак комунике, у којем је наведено, да ће се 'за који дан из-

дати опширан значајан извештај. Конференција је у 16 одлука ута- начила правац једничке сарадње.

15. фебруара престаје опсадностање

Према вестима једног букурешт- ског листа изјавио је министарпред- седник Татареску

да ће после изгласања новог закона за заштиту државе отуђити обадно стање.

Изјаву министарпредседника потвр- дио је сада министарство унутрашњих послова уколико саопштава да ће парламент законски предлог за по- жаљану заштиту државе најдоцније до 15. фебруара изгласати поли- тички чланак.

Становништво братске Чехословачке републике

Пре неки дан довршио је Др- жавни статистички уред у Прагу и саопштио коначне податке о на- родном саставу Чехословачке према попису становништва 1930 године. — Као што је из ове ста- тистике видљиво има у савезничкој држави 10 милиона чехословака и ј. две ширине целокупног ста- новништва.

Број становништва:		
	1921	1930
	гил.	год.
Чехословака	8,764.213	9,688.770

Руса	461.449	549.169
Немача	3,123.624	3,231.688
Мађара	744.621	691.923
Јевреја	180.504	186.642
Румуна	11.174	13.004
Пољака	75.987	81.737
Цигана	8.478	32.209
Југословена	2.107	3.113
Других	1.306	1.310
Странаца	239.961	249.971
	13,373.463	14,479.565

Круг око Немачке постаје све ужи

Француски министар спољних по- слова Пол-Бонкур преговарао је са пољским министром спољних по-

лова Бекон важно питање о могућ- ности оснивања једног споразума Балтичких држава.

Сто годишњица „Новина Србских“

Просвећени човек данас воли штампану, добру штампу. Он зна колико је она носиоца најлепшег идеала, ко- лико је у служби човекољубља, човека, његових интереса. Он осећа увек сву њену животну важност, њену превелику ми- сију.

Није потребно стога да на- рочито глумишчијемо нашу штампу поводом њеног круп- ног јубилеја: стогодишњице „Новина Србских“. То је ве- лика, значајна историја. „Но- вине Србске“ имале су зна- чајну мисију и биле увек зна- чајне. У својим првим годи- нама, особито. Данас оне су, у свом великом развоју, на завидној висини, велики служ- бени државни лист. Али, од првога дана свога излажења, оне су имале и своје крупне прве задатке. „Новине Србске“ прве су стварале читаоце, шир- које редове читалачког света, нашу народну просвету путем штампе. То је била прва,

славна њихова улога. Да ли се уместо сетити колико је то био тежак, врло тежак посао? Није ни мало заиста тешко сагледати све тешкоће које су имале да се преброде, које су стајале на путу. Због тога су заслуге првих наших нови- нарских трубинама крупне, велике. Због тога су њихове заслуге за нашу националну просвећеност незаборавне.

Данас када је наша једна српска штампа у Румунији от- почела свој културан и на- ционалан рад са младалачким полетом и искреном жељом да служи свом народу, на- данашњи дан стогодишњице прве београдске српске штампе пр- поручујемо онима који за на-ш Темешварски Весник још нишш нису уредили — не же- лимо их још поменом на-вести — да исто тако топло и својски прихвате нашу штампу као што су то учинили олушећени Београђани пре 100 година.

Нашли су владину ли- сту гвоздене гарде

Према унапред отзоговеном на- прту требало је непосредно после Дукине смрти извршити још неколико убиства, да се на тај начин уклоне оне личности, које би могле спречи- ти спровођење њихових намера. Топико су ситуацији били у победи, да су већ саставили владину листу. Председник владе гвоздене гарде требало је постати Зелеа Кодреану.

Будимо увек искрени!

Са нарочитим задовољством читао сам чланак са овим насловом: „Гад у народу“, који са пуно ис- крености и истине приказује на- личију ситуацију актуелних проблема и питања. Па ево и од мене неко- лико искрених и скромних речи. Врло умесно и тачно, па и похвале достојно, што можемо констатовати, да су наши предпостављени и вође одпочели ову српски народ путем јединог српског листа и гласила „Те- мешварског Весника“ редовно обавеш- тављати и о свима најважнијим пи- тањима проговорити му. Имамо пуно крупних и великих ствари од про- класног националног интереса за срећу наше. Међу најважнијих спада „Школска конвенција“. Наме у учи- тељство живио је годинама у нади и у жељи очекивало је уређења тог про- класног питања. Наши су учитељи хвалили милом Богу доста свесни и разумни, да знају шта им зала ра- дити и чинити у оваквим приликама. Имамо сада српски лист, па сваки брат и Србин без обзира на спре- му и стаљек може у овом питању своје мишљење и мишљење отворено и смело изнети, те ће се на тај на- чин бар допелке видети и осетити

Милан Арађанин
првогласни поклоњив сајлон да лане.
Прва порука по мери.
Умерене цене!
ТЕМИШВАР-Град, ул. Солдериер бр. 2

„пулс“ — народа. Ја као заинте- ресован немогу и нисам рад упуш- тати се у расправу тог питања пре него што зато време дође, но рад сам срећути напуну неким, да је оно стање и ова ситуација и тешка и неиздржљива у којој се данас на- лази наша вероисповедна школа. Ното не значи, да за поправљење те тешке ситуације нема лека. Има, само треба га тражити и наћи. Јер на крају крајева сви ми добро хо- хећемо сви добро жељимо за успешно уређење школског питања, али баш она која свакодневно види и траже: „хоћемо овако хоћемо онако“ и „хоћемо и тражимо, да у споразуму са народом и нашом Епарх. школском влашћу што пре и што радикалније уредимо и обезбедимо како егзи- стенцију наших школа, тако и уни- верзитет наше глуми, ирвиније и друго. Ако ово школско питање тако те- мелимо уредимо онда немамо се бо- јати, да ће нам потомство због овог питања приговоре чинити онај који. Сваки у нама гледа неке себићачке или материјалистичке, теј грешке. Зар петнаест година нашег тешког труда и рада за очување школе није до- вољна гаранција за искреност напу? Зар није наше учитељство било увек лојално у искрено према сваком брату и Србину? Зар нисмо имали примера и прилике у току тог времена да искусио сву гор- чину наше каријере? Зар се сме и можели се од нас „учитеља“ жељити и тражити и још веће жртве за школу и нацију? Ми учитељи ста- вили смо себе и своје државе на свој живот у службу народног

Форум

од 19. јануара

Љубавна

ноћ у

пустињи

у главној улози

Роман Новаро

100% немачки тонфилм
са много музике и
пезаја.

Ово је филм који пуб-
лика тражи.

просећивања. Радилсмо, радимо и увек за народ и ништа без народа, али народ нек нам све то са истом искреношћу призна да и хармонично раду лежи нам срећа и спас.

Ова скопа будућност треба да нам доскоче и очекиване наде, зато сви ми браћо и колеге прегримо за срећу, напредак и лепшу будућност нашу и наше српске школе.

Ово је моја „искрена реч“.

Српском Народу!

Немогуће ми је хукте прећи, а да и ја не кажем своје мишљење о питању, које наш народ највише ни- тересује, и о коме нам пише наш миш „Весник“ у врло отвореним чланцима.

Сви ми Срби везани смо за нај- већу ствар, за свету праву, кроз коју смо постали, кроз коју смо по крштењу име добили, и кроз коју ћемо у последње дане нашег земаљског живота за учињена дела опростај затражити.

Видимо да српски народ стоји пред једним тешким пробле- мом где треба да одлучи судбу своје просвете, судбину наше срп- ске вероисповедне основне школе. Много њеним тековина наших про- светитеља и праведника, који су јуно висте мукa и непријатна пре- трпели, док су саградили школе, сачували их и нама у аманет оста- вили.

А ми потошњи њихови учинили би највећи грех будућем поколењу, када би се ми у данашњим тешким данима показали њих недостојна одрекли се уставноа које су наши стари стекли и збојеваали још под много опаснијим и тешким приликама и прелали наше сопствено имење, наше школе дражним властима.

Упорозоримо цело одавање Српство да је наш једини спас и напредак будућег поколења српска вероисповедна основна школа.

Не жељам се на нијачи терет користити и из чистих мојих побуда у првом редку сматрам за дужност напоменути тешку материјално ста- ње наших учитеља. При прошлим државним изборима имао сам при- лику у својој пропаганди посетити више српских општина где сам се оперио о бедном стању, где учитељи нису добили своја берива већ више месеци.

Али исто сматрам за дужност опоменути их да неуму у обир давашњу тешку кризу и неприлике од којих сви ми патимо.

Неможемо тражити ни желети да нам наши наставници буду изложени оскудици. Држим да су претставници сваке општине са председником на челу дужни издати један правилник, који им гарантује тачно исплаћивање месеч-

ног берња. Мислим да би онда наши учитељи задовољни били.

Сваки ко добро мисли својој роду нека сматра за дужност, да чува у аманет му остављену тековину, да се стара и брине и жртве принесе за одржавање и очување веројасне школе.

Совра Веселиновић.

Умро је Падеревски први председник Пољске Републике

Из Женева јављају да је тамо умро у 74. година Игнац Падеревски највећи пољски политик, који је 1917. године у Швајцарској оновио Пољско народно веће које је из Париза управљало новопроглашаваном независном Пољском републиком.

1918 године изабрани су Падеревски за председника републике за оне заслуге које је стекао за опсежну пропаганду, коју је вршио у корист своје отаџбине приликом свог уметничког суделовања у Америци. Смрт Падеревског изазвала је тугу и жалост у Пољској.

Велики земљотрес у Индији Број жртава изнаша већ 10.000

Број рањеника је око 50.000

Градови и села су несјала

Севернозачином од Калкуте влада је снажан земљотрес који је одмах при првом потресу 27 жртава проузроковао.

Услед земљотреса оштећене су нарочито градови на реци Гангес. У једном месту срушило се 300 кућа.

Прекијучер затреса се земља поново између Хималаја и Гангеса на једној површини од 1000 километара дужине и 300 километара ширине.

На овом месту траје земљотрес скоро два дана непрестано. Дешава се да они који су дошли у помоћ пострадалима, сами страдају или погину.

Опустошени крајеви су отсечени од света.

Према најновијим лондонским вестима повећао са број мртвих при индијском земљотресу на 10.000, док је на 50.000 особа рањено. Средиште земљотреса је Непал. Свака веза са овим градом је прекинута.

Градови Музафпур и Монгир неслали су са земљине површине. Монгир имао је 30.000 становника. Из пукотина земље и поновнасталих провалија извире нека врста лаве са отровним газом. На многим местима налазила је вода из непознатих извора тако да су реке изашле из корита.

Екс-Кајзер Вилхелм прославља 75. рођендан

Из Берлина јављају да ће у Дорну 27. јануара бити приређена интимна свечаност поводом 75. рођендана бившег кајзера Вилхелма II.

Бивши кајзер је у последње време оболео од реуматизма, али се верује, да ће се до дана прославе свога рођендана опоравити.

На свиреп начин убијен је лекар Др. Лазић у Влади-мировцу код Вршца

Јављају из Алибунара, да је у општини Владимиrowцу пре неки дан убијен тамошњи лекар Др. Миленко Лазић. Убиство су извршили касаци Марко и Никола Драксин на својој кланци где се кољу овци. Прво су га једним тупим предметом ударили у главу тако да је одмах онемоћен пао на земљу. Тада су узели велике месарске ножеве и заклали лекара као овцу на тако грозан начин, да му је глава висила на врату саму на једном парчету коже.

Лекарев леш сакрили су тада у једну шталу, а после су га бацили у један јарак ван села.

Слуга Станко Берман открио је цео злочин

Истражни суђија у Алибунару дао је ухапсити све сумњиве особе и при саслушању овом свиску порицали своју кривицу, али слуга Станко Берман открио је цео злочин.

Др. Миленко Лазић сахрањен је у Земуну

Посмртни остаци свирепог убијеног лекара Др. Миленка Лазића сахрањени су у Земуну, у присуству многобројне родбине и мноштва пријатеља. На ковчег покојног Лазића стављено је 12 венаца.

ТИВОЛИ

Од 21. јануара

Моименталан
тонфилм

Последњи дани Помпеје

Ово је један од највећих филмова новијег доба и права сензација.

Велика забава у Срп. Вел. Семетру

На други дан Божића приређена је заузимањем вредног и неуморног председника Срп. читаонице госп. Вељко Тошића, и осталих чланова уз припомаћеног и агилног учитеља госп. Драгомира Керпенића и учитељице г-ђе Мишке Бугарин велика забава. Програм је изведен на опште задовољство и са много веситице. Ова забава остаће свима присутнима пријатна усмехом а нарочито оно, што су од малих ђака и најмлађих корољке чули и видели. Нарочиту похвалу заслужују и сви аранжери и дилетанти за примеран ред и добро одиране улоге. А не можемо заборавити ни лепу свирку наших студената, који таковер имају велике заслуге за успелу забаву. Укратко речено забава је успела преко сваког очекивања са једним чистим приходом од неколико хиљада леја за благајну Срп. читаонице што може свима члановима служити на понос и углед.

Посматрач.

Дечија забава у Гаду

Ученици Српске православне основне школе у Гаду, приредили су на први дан Божића после подне децу забаву. Одирали су: »Христово Рођење« лубожну игру у 3 чина од Жарка Алексића, »Пролетаст Света«, пјала из децијег живота са певњом од Мих. Сретенковића и два шалива монолога »Работорни Куза« и »Будући човек« од Павла Тапана. Дечији родитељи овом приликом показали су своје велико интересовање и били су у великом броју заступљени тако да је пш. дворана била препуна.

Од присутних сакупило се 367 Л. доброволног прилога, од које своте 300 Л. Са прили, а остало учешћима подељено.

Нови

подградоначелници

Министарство унутрашњих послова одредило је чланове привремене комисије на челу граду Темшвару. Др. Јована Бонтилу и Др. Гезу Лефлера за заменике председника интеримарне комисије. — Нови подградоначелници потписиваће акте који се не односе на именовања, унапређења, већ разна сведочанства и текућу кореспонденцију.

Једини свечани покојнички поход Срба у руском банашу

На позив Његове Светости Патријарха Варнаве и Св. Архиепископског Синода, а иницијативом и заступом П. Г. јером. Михајла Јовановића админ. у Станчеву и јером. Иларијона Сујића админ. у Краљевцу приређен је прошле године успео свечани покојнички поход Срба банашке Црне Горе у част јубиларне 1900. год. смрти Господа и Спаса нашега Исуса Христа. После јутрења на знак звона за положак, кренула је литија — блазу 400 лица — из Станчева за Краљевоц. Прозлазећи, кроз село жене су бациле жити и кукуруз и прскале водом до старом обичају умовавајући од свештених благослов на пола мјесечу годину. Народ је нато одговарао: »Дла Боже да роди!«. Уз пут је свештеник освештао ипограде и стоку, молећи од Бога благослов за плод и семе.

На тремери Краљевца, Петровсела и Станчева, јером. г. Иларијон Сујић дочекао је литију са великим бројем народа и деце. Ту је отац Иларијон одржао леп и дирљив говор у вези са покојном 1900 год. Као свт. босанске Црне Горе у главним пртима оаректерисао је свој народ, живот и особине његове дајући им моралне и очинске савете и поуке. Затим је заједнички настављен пут и када се стигло у Краљевоц одржао је св. литургија у великој и лепој јосанској цркви, где је отац Михајло Јовановић говорио о значају покојничког похода.

Овај поход отаца узрзан у срцима присутних, а у хришћанској историји овога народа биће од најзначајнијих датума. Од важности је овде похвалити ове духовне пастире, који су сав свој труд уложили на ширењу вере међу Србима који живе далеко од своје старе домовине. Они су заиста показали да су стуби вере, који носе никада да клоне а још мање данас у доба моралне и духовне кризе. Они су показали да су достојни свога чина, да буде свој народ и да се за лажу за њега.

Драг. Гавриловић.

Насукао се највећи енглески ратни брод

Супердредноут »Нелзон«, адмиралски брод, један од највећих ратних бродова на свету, насукао се излазећи из Портсмутског пристаништа. Изгледа да неће моћи да се ослободи пре поноћи. »Нелзон« важи у поморским круговима као право чудо од бродова.

О наседану супердредноута »Нелзон«, адмиралског брода, јављају следеће појединости: До наседана је дошло услед тога што је брод кренуо са извесним задоњењем у часу осеке, те је једном на спруд који се налази поред самог излаза из пристаништа.

Из Портсмута одмах су упутили пет специјалних репортера.

Очекује се да овај велики ратни брод неће бити значајно оштећен.

»Нелзон« је полазио на редовне вежбе »домовинске флоте«, па је после тих вежби требао да посети шпанске воде, а затим британске посаде у Сведијој Америци.

Читаоница нове врсте у Берлину

Напредни народи употребљавају сваку прилику да би усавршили своја знања читањем. Тако је у немачкој престоници отворен један огромни локал за читање, у који сваки има приступа за неколико фенига. Ту не продају никаква цна чак ни кафу, ал се зато могу читати све новине, часописи, музички часописи на до библије сви умни производи.

Тешко мени

ШТО ИМ
НИСАМ ДАО

Галбинол

Метљ (кабала) оваца јесте болест коју проузрокује парочити први, који има облик багровеног листа и наилази у ингерии. Оболела животиња ослаби, не једе, ингерина стврдне, жути предњи у крв и жути очи. Зато се ова болест назива и жутицом.

Метљ проузрокује велике губитке.

Препарат који лечи сваку овцу или овна са једином дозом (капсом) — без обзира на старост или технику животња, и ма колико тешка била болест — зове се Галбинол.

За 24 часова после давања Галбинола, угнути сви црви и ова одвраћа.

Галбинол се продаје по 10 леја капсала.

GALBINOL

добја се у апотекама и дрогеријама.

Нашим ц. читаоцима!

Познато је да се штампање листа и хартија за новине и мају унапред — пре но што се лист развија — платити. Ко дакле чита лист а не плаћа тако претплату тај хитиично спречава издавање наше једине српске штампе. Онај ко још није платио претплату за новембар и децембар 1933. године и за јануар о. год., неск то одмах учини.

Претплата има се унапред платити.

Како су наишли првосвештеници у Тибету на новог далај-ламу

Првосвештеници Лисе главног града висоравни Тибета у Средњој Азији бирали су новог владара Тибета чија је титула далај-лама. Наследник 17. далај-ламе урлог далај-ламе јесте једно одује од 23 дана, које се родило истог часа, када је далај-лама умро.

Тибетска вероисповест верује у сеобу душе а првосвештеници у Лиси тумаче, да се душа умрлог далај-ламе сели у тело овог новорођенчета, које се роди оног часа када далај-лама умре.

Првосвештеници обихишу су од 17. децембра т. ј. од дана смрти далај-ламе неуомно целу државу, да би нашли дете које се родило у часу смрти. Након 21 дневног тумарања пронашли су у преграбу Лисе таково одојче.

Одојче су одвојили од матери и одвели га у сред великих свечаности у двор далај-ламе, где су га прогласили за новог владара Тибета. То пунољетство далај-ламе обавља редовно врховно вођство државних послова.

Привреда

Рентабилност пољопривреде

Као што смо се у прошлог броју на овом месту бавили са рентабилношћу пољопривреде, тако је исто познато да пољопривреда има у последњим годинама све већу бригу, како би најповољније уновчила сувишак житарица и кукуруза. Наш предлог из последњег броја — да једини излаз из овог става лежи у кутинисаву индустријских билага можемо овом приликом и конкретним предлозима и доказима оснажити.

Са радешћу можемо истовремено саопштити значајну акцију једног угледног овлашћеног предузећа, које даје могућности банатским газдама да сеју лан.

Ми смо се поближе заинтересовали за ову акцију и утврдили смо, да је стварно говор о озбиљном ралу, који може пољопривредницима од велике користи бити. Наиме дознали смо следеће:

Овдашња фабрика зетина, својина Удружене фабрике лакова и боја и трг. д. д. бавањала је своју потребу лаковог семена за производ зетина искључиво у старој Краљевини и Бесарабији.

Прошле године дало је ово предузеће земљопосе банатских газда лаковог семена, који су то сејали а после жетве уступили су семе фабрици.

Успех претекао је свако очекивање. Пресеја могло се утачити, да лан у нашој земљи изврсно роди и врло добро доноси. Родило је по јутру 6—7 метерских пенти, и цела жетва примљена је одмах по 520—550 леја по 100 кг. од наведеног предузећа, а *што значи са пољовиком овећи приход од жетвице и кукуруза.*

Обрађени овим лепим покушајем одлучили су тако газде као и ово предузеће да засејају већу површину са лаковим семеном. (Прошле године било је 6—700 јутра).

Пошто је једно од најважнијих наших циљева и дизање нашег сељака, и његовог благосиња, обрађивали смо се управо Удружене фабрике лакова и боја и трг. д. д. (Темшвар. Л. Str. Măreșel 9) и упелимо нам је за наше српске газде једна количина лаковог семена за увоз резервисати.

У интересу је дакле сваког ра-

тера, да код саме фабрике или у нашем уредништву прими формулар за споразум са фабриком, и нек са поменутом фабриком склопи уговор. Поверљивим ратарима даје се семе за увоз отприлике 50 кг. по јутру у зејам, а при предају жетве враћаће се за ово чистице семе 60 кг.

Надамо се, да ће се наше газде користити овом ретком приликом, и да ће себи осигурати повећи приход у овој години. Најбоље ће бити, ако ће се поједина општине путем својих повереника јавити фабрици, а може и сваки засебно. Наше уредништво исто радо стоји на услузи.

Сам лан треба више од 3—3½ месеци за свој потпуни развитац. Пошто му је потребно доста воде за редован развитац, зато код нас у Банату где не можемо рачунати на сигурне летње кише, *проби на рано у пролеће сејаши.* Пре сејања треба земљу јако добро обрадити, јер лан има корен који се спушта дубоко у земљу, *ше зајо је појрибно јесење дубоко орање.* Нише где ћемо лан сејати, треба да су чисте од сваке траве, пошто је лан врло слаба биљка, која се само у савршено чистој земљи добро развија; где је била трава међу ланом, тамо ће жетва слаби бити.

Лан воли масну земљу, но посредно пред њиме није добро ђубрити шталским ђубривом, пошто ће нам травуљине увес одрастити.

Лан је најбоље сејати после и пре које житарице у лакој земљи. После лава може се тек након 6—8 година поново сејати лан на исто место, јер иначе ће се земља уморити.

Добро је сејати лан после детелине, јер и ова биљка има корен, који улази дубоко у земљу и услед тога није земља у околини корена јако сабијена, већ је порозна, тако да ланов корен исто лакше може улазити у земљу.

На горњи начин не само да смо разјаснили како се има лан одгајати, већ смо нашли и могућност нашим пољопривредним читаоцима да свој приход знатно повећају. Ма једно се радувати ако ћемо нашим ратарима на тај начин на услузи бити.

После изгласања новог закона конверзије смањиће Народна банка каматну стопу

Савез великих банка у Буварешту упутило је пре неких дана молбу управни Народне банке, тражећи снижење каматне стопе.

На ову добро поткрепљену молбу одговорила је већ управа Народне банке. Из добро информисаних кругова дознајемо, да Народна банка не може све погле смањити каматну стопу, док није коначно до-

вршен закон конверзије. Регулисав пољопривредних кредита намеће велики терет Народној банци те од ових терета зависи политика каматне стопе.

Похвално је, што су и новчани заводи једном увидели да би јефтини новац у многим доприносио побољшању привредног стања.

Жеље и жалбе занатлија

Овдашња Трговачка и обртничка комора позвала је Синдикат занатлија, да састави и саопшти жеље и жалбе занатлија. Синдикат занатлија поднео је у том смислу меморандум који се састоји из 20 тачака. Занатлије жеље међу осталима:

гурање раденика.

Оснивање једне самосталне занатлијске коморе.

Ослобађање занатлија од вођења књижа.

Модифицирање досадашњег начина опорезовања занатлија.

Регулисање питања ур ега за осм-

Претплати,
читај,
шириТемшварски Весник
на ш једини
српски лист у
Румунији!

Спорт

Темшвар.

На селишци поласавеа од 8. јан. т. г. одређен је распоред првенствених утакмица за пролетну сезону првог и другог разреда.

Утакмине првог разреда почињају 25-ог фебруара, док други разреда 4. марта.

Прву своју утакмицу Хајдук игра са И. О. Г. 1. 4. марта.

11. марта: Хајдук—Унире, 25. марта: Хајдук—Стерунца.

15. априла: Фрателна—Хајдук, 29. априла: У. Ф. Р.—Хајдук,

6. мај: Вутури—Хајдук.

Утакмине се играју на игралишту прво означеног клуба.

Спортске вести из Југославије:

У Београду одржан је Божићни турнир између београдских лига-култура по бол систему захепар. Резултати су следећи:

7. јан. југославија—Спарта (зелна) 3:1 (1:1)

7. јан. Б. С. К.—БАСК 4:1 (0:0)

8. јан. Б. С. К.—Југославија 2:1 (1:1)

8. јан. БАСК—Спарта 5:5 (4:2)

14. јан. Б. С. К.—Спарта 5:1 (3:1)

14. јан. Југославија—БАСК 4:2 (1:0)

Први је Б. С. К. пошто је све три игре решио у своју корист те тако освојио пехар, друга Југославија, трећа БАСК и четврта Спарта. Лакшом, познати леви халф. Ратковић тешко је оболео, по мишљењу мериодарних неће моћи играти у пролеће.

Футбал се шири и међу афричким урођеницима

Футбал је освојио не само свет, па је и међу прикошним афричким урођеницима нашао велики број присталика, који футбалски спорт култивирају као и европски и амерички играчи. Данас постоје многобројни футбалски клубови у Централној и Јужној Африци, чија можда је искључиво састављена од црних урођеника. Црни футболисти не воле дресове и друге лакрдне на себи, они играју потпуно наги, а полицију по паровима где се припређују футбалске утакмине између белых и црних играча, има мукe да натера прве футболисте, да пред публику нађу бар — у гаћицама за купање. Називни припадници футбалских клубова су врло азуични. Постоји клуб који се зове „Клуб врло јаких играча“, а има један који се назива „Црни страх и трепет“. Постоји и велики број црних судија за футбол. Они се истину својом првендошћу и неистрашћивошћу и веома су строги баш према играчима исте боје које као што су и они. Ти црни судије не трпе грубост у игри најтеже кажњавају играче који не пазе на правила.

Није дувхит. Зар не сматрате да је овај наш пријатељ веома дувхит човек? Та он сваког дана као из рукава избацује најбоље пишаве.

— За мене он није ни мало дувхит...

— Како то?

— Ја и он смо претилићени за исти шаљиви лист...

Забава

Да ли је сиромаштво препрека за брак

Разна су мишљења о овом питању. Многи мисле да брак није за сиромаше. Ипак, у данашње модерно доба сиромаштво не треба да буде препрека за брак, јер сиромаштво је стање које не мора дуго или увек трајати. Оно се може често добром вољом, марљивошћу и пестрашошћу сиромашног брачног пара уклонити.

Мушкарци, који има да бира између богате и сиромашне девојке, необично греша ако само за љубав новна претпоставља богату сиромашној. Али, ако мушкарци ипак секуларни својим осећањима и знањем воли да живи угодно и раскопно, него да живи среће и мира у браку, онда не сигурно снаћи и све невоље, скопчане са тим неговним жељама.

Има приличан број сиромашних девојака, које кажу: „Ја се нећу удавати све докле док не наиђем нека богатији мушкарци! Шта имам од љубави, кад морам да живим у сиромаштву?“ Ове девојке у праву су само уколико је реч о задовољењу њихових себичних жеља. Такве девојке, које чекају на „богатог“ мужа и радије се не удају, биће у животу горко разочаране и кајаће се што су мислили да је тајна среће само у новцу.

Секуларни брачног срећом обично се не заступа добро. Једна страна у браку — реч је о браковима склопљеним између неједнако ситуираних партнера — увек мора да страда и то страдање се често протеже кроз цео живот.

Греше девојке које сматрају брак као неки завод за уређивање и доживљавање безбеднијег живота. И најбогатији муж-може једном дана да постане сиромашан. Исто тако су у великој заблуди и мушкарци који по сваку цену желе да се богато ожене. Највећи мизантроп може да се распе и нестане као да га није ни било. А шта остаје тада? Вечита женина пребавицања, жалбе, кукања и скроз несрећан, често паклени живот у браку.

Сиромаштво не треба да буде препрека за брак, ако су партнери довољно озбиљни и зрели за животну борбу. Материјална страна брака је важна, али не толико важна да би човек због ње морао да жртвује оно, што је сваком човеку суђено и што му је сама природа надале.

Избор среће и за човека и за жену је у способности за рад, у намери да се ради, у социјалном животу. Све друго је толико пута била велика, стална варка која само највише води погрешним путањима.

Хладнокрвна служавка. — Госпођа примећује да је њена служавка веома лепа и никако и не брише прашину са намештаја, једном је позвала и казала јој:

— Видите, Марија, како сам на овом орману са прстом исписала своје име у доделом своју праšину! — Одиста! Како лепо рукопис имате, госпођо!

Не брине то њега. — Стриц пита малог Ненада:

— Но, како је у школи? Јеси ли већ добио батига од учитеља?

— Знаш, чини, ја се никада не бринем о стварима које се иза мојих леђа догађају...

Такве послуге нема. — Даме у посредничком бироу тражи слугу и каже:

— Треба ми човек који ће радити све, који ће се бавити и ситним пословима у кући, који неће много говорити, неће се свађати и противити мојим наложбама!

Најбоље и најјефтиније светли лампа са петролеумом

НОВАЛУКС МАКСИМ

Радионица стручне оправке и стовариште саставних делова. — Тражите ценовник. — За цепне лампе и радио тражите трајне батерије марке „EOS“ и „NOVALUX“

„NOVALUX“, Темашвар III.

Ул. У. Ошпаци (Jósika) 3.

За три дана добијете лепо и свеже лице употребом

„МИА“

крема

Апотека: Др. КОВАЧА,

Темашвар, II. ул. Дачиор (Глава на ул. број 33-35.

Ј. ВАЛТРИХ
ТЕМИШВАР-Фабрика

Патца Трајан бр. I.

Електрична трајна ондулација, бојање косе, модерна козметика.

Темашварска берза:

19. јануара

Жито 370—380 леја.

Нови кукуруз 150 леја.

Стар кукуруз 200 леја.

Овас 200 леја.

Јечам 185 леја.

Меквице 135 леја.

Детелина 43 леја.

Брашно 30/70, 6 леја.

Цене се нешто поправиле.

Посредник подругљиво погледа даму, на јој рече:

— Такве послуге данас нема, госпођо! Саветовао бих вам да се што пре удале, ваш муж би тај посао свакако могао да обави...

Њему је добро... — Зашто сте ми толико оптимиста и свуда се хвалите да вам је добро, кад у ствари имате много кугуре и бриге... — Па ипак, мени је добро, само се моји поверљиви стално жале...

Горда мајка. — Лекар је прегледао малашана богате мајке и рекао јој на крају:

— Вап сичињ је, госпођо, веома малокрван и стога му морате дати много гвозда...

— Зашто гвозда? Ја сам, господине докторе, довољно богата да могу свом детету дати уместо гвозда злато и сребро...

Нојева Барка. — Младић у пристаниште стигао докпа, када је већ брод одмичао од штега и капетан није хтео да му допусти да скочи у брод. Да би се нашалио на рамену оних на броду, младић додикују капетану:

— Је ли већ све пуко у Нојевој барци?

— Није, одврати одмах капетан. Фали нам још само магарца!

Све зависи од биланса. — Просјак је упао у трговину и тражи милостињу. Шеф радње га пушта да чека. Пет, десет, петнаест минута. Најзад је просјак постао нестрпљив.

— Докле ћу ја овде још чекати?

— Причекајте, драга пшатељу, док зарипи свој биламс... Онда ћу можда поћи заједно са вама...

Немогућно. — Два младића, фанатични фудбалери, разговарају:

— Дођи сутра безусловно на утакмицу. Лажи шефу да ти је умрла стрица!

— Да, али ја радим код свог стрица!

Штампариа: Видер Леополд, Темашвар, Буџа де Савоја 4.

Помодне штикерале, ажуре велове за невесте као и превлачење дугмади кол

КИРУЦЕ, Темашвар I., улица Буџа де Савоја 1.

Шлецерска роба је најјефтинија код

Чедомира
Кнежева

трговина мешовите робе

Темашвар IV.,

улица Генерал фон 38.

Фрања Тејнор & Комп. ОИТИЧАР

Најбоља роба од челика, бријачи, маказе, машини за шишање косе и браде и вештачко општење

Темашвар-Фабрика

Патца Трајан бр. I. Телефон 561

Душан Турински

бравар и водоводни инсталатер

Темашвар-Град

Улица В. Александри број 10,

Женидба

Женидба ради желео би се упознати са интелегентнијом девојком или удовицом без дене 35—40 година.

Ја сам самосталан за надлажа, поседујем кућу и нешто имања.

Понуде послати на администрацију листа под шифром

„Женидба“

Српске књиге, часописе, вереничке карте, свадбене позивнице и сваковрсне тисканице штампа најкуксније и најјефтиније

штампарија и литографија

ЛЕОПОЛД ВИДЕР

Темашвар, I. улица Евгена де Савоја број 4.